

SZÉNÁSI ZOLTÁN

„folyamatos feltámadás”

Pusztá Sándor Emberfia című ciklusának elemzése

Bibliai intertextualitás és értelmezési stratégia

1975-ben született Jászberényben. A PPKE BTK magyar-történelem szakán végzett, majd az ELTE BTK doktorandusza volt. Az MTA Irodalomtudományi Intézetének tudományos segédmunkatársa. Legutóbbi írását 2007. 1. számunkban közzöltük.

¹Pusztá Sándornak 1969 és 1984 között négy válogatás kötete is megjelent: az első a *Hegyre menet ritkulnak a fák* (1969), a legteljesebb *A fények rézsút esnek* (1976), a költő hetvenedik születésnapjára az Ecclesia Kiadó által 1981-ben megjelentetett *Emberi szivárvány*, valamint a költő halála után napvilágot látott *A tű fokán*.

²Az 1976-os kötet például két verset is közöl ezen a címen, egy hosszabb és egy rövidebb művet. A következő kötetben az *Emberfia II.* már a ciklus része-

Noha a negyvenes évek elején a magyar katolikus irodalom történetében — minden külső és belső nehézség ellenére is — megfigyelhetők az irányzattá szerveződés jelei, melyek a megfelelő intézményi háttérrel és a meglévő folyóiratokkal külső keretét adhatták volna a metafizikai, a misztikus és a népi hagyományok irányába való elmélyedésnek, a második világháború utáni politikátörténeti fordulat azonban lehetetlenné tette a magyar katolikus líra szerves fejlődését is. Pusztá Sándor költészete különösen élesen mutatja ezt a történeti megszakítottságot, hisz az 1941-ben megjelent *Rapszódiaák könyve* után következő kötete csak 1969-ben jelent meg *Hegyre menet ritkulnak a fák* címmel. A huszonnyolc éves hiátust töltötték ki azok a verseskötetei, melyekben az életmű első szakaszában született költemények válogatott és átdolgozott kiadása mellett a hallgatás három évtizedének műveit is újra és újra publikálta.¹

Az Istenről való költői beszéd (utó)modern poétikai lehetőségeit kihasználó művei a hatvanas évek végétől születnek, s Pusztá pályája ekkor éri el csúcspontját az *Emberfia*-ciklusban. Az 1984-ben, a költő halála után megjelent *Tű foka* című kötet a ciklus keletkezését 1969 és 1981 közé datálja. A több mint egy évtizedig keletkező szöveg genezisének állomásai pontosan végigkövethetők, hisz az 1974-es *Bronzverettől* kezdve Pusztá valamennyi kötetében megjelentette a verset, s mindig más variánsban. Az *Emberfia*-ciklus kapcsán azonban többről van szó, mint a korai versek újraközlése esetében, ahol a költő legtöbbször csak a központozást vagy általában a helyesírást modernizálta, esetleg a strofatordelést változtatta meg. A ciklus szövegvariánsai néhány év különbséggel is igen jelentős terjedelmi és szerkezeti különbségeket mutatnak,² s ezzel mintegy a szöveggenézis szintjén metaforizálják a textus „folyamatos feltámadását”. Az *Emberfia* legteljesebb, öt különálló részre tagolt változata a posztumusz kötetben jelent meg, az alábbi elemzés alapjául ez a szövegváltozat szolgál. Véleményem szerint Pusztá kései költészetének ez a legjelentősebb teljesítménye, s egyben sajátos szintézise a jézusi passiót tematizáló, hatvanas-hetvenes években született verseinek (*Triptichon, Hora tertia, Secundum Matheum, I. N. R. I., stb.*) is.

ként szerepel. De más esetekben is megfigyelhető, hogy az *Emberfia* „bekebelez” más, rövidebb verseket, esetleg nagyobb ciklusok részletei cserélnek helyet. Az 1984-es ciklusvariáns Pillinszky *Az ember itt* című költeményének nyelvi struktúráját idéző verse („kettő volt / mi égetett...”) például az 1981-es *Cinkenym* című kötetben még az *Alkonyati hazatérés* részeként olvasható.

³Az „Emberfia” fogalmának értelmezéstörténetéhez lásd Vermes Géza: *Az „ember fia” vita jelenlegi állása*. In: V. G.: *Jézus és a judaizmus világa*. (Ford. Hajnal Pirooska.) Osiris, Budapest, 1997, 152–169.

Az 1984-es variánsra az első olvasás során is észlelhető rendezettség és megszerkesztettség ellenére is a fragmentáltság a jellemző. A ciklusrészek és a részeket alkotó versek ugyanis mellérendelt viszonyban állnak egymással, ezért a hagyományos lineáris versolvasási módon történő interpretáció csupán az egy-séges jelentésegész megalkothatóságának lehetetlenségével szembeesít. A befogadói jelentésadásnak tehát más stratégiát kell találnia a ciklus értelmezéséhez, egy olyat, melyből kiindulva jelentéssel bírhat a ciklus töredezettsége is. Az *Emberfia* ugyanis ellentétek különböző szinteken szerveződő hálózatára épül, s ez határozza meg a vers többszólamúságát, s ez az ellentétes szólamokat egy keretbe fogó szerkesztésmód magyarázza a címválasztást is. A cím ugyanis már önmagában bibliai intertextusok sorát hívja elő, olyan ó- és újszövetségi szöveghelyekét, melyek értelmezéstörténete épp olyan rejtélyes, nehezen megoldható feladat elé állítja az értelmezői hagyományt,³ mint amilyennel Pusztavers értelmezője szembetalálja magát.

Ha a műelemzés kiindulópontjának a címben megjelölt „Emberfiának” mint a ciklus központi trópusának értelmezését tekintjük, akkor a versciklus egy-egy szöveghelyére és a cím által előhívott bibliai textusokra alapozva legalább két külön irányba tartó jelentésadási kísérletet különíthetünk el. Az első kísérlet az Emberfiát Jézussal azonosítja, s a lírai alanyt messiási alakként értelmezi. A ciklus nyitó részének második versében a versbeszéd alanya ugyanis krisztusi pózban láttatja magát: „szállj le a keresztről ha tudsz / naponta hányszor hallom ezt / nem szállok le / a kereszt sem ereszt / vállamon / amit a világból / nekem kell megváltanom”. Máshol a lírai alany attribútumaként jelenik meg a stigma mint a passió jele: „stigmák égnek kezemen szívemen / ugyanaz a két seb / egyik feltűnőbb bíborlóbb / másik fakóbb de mélyebb”.

Ezek a szöveghelyek a cím értelmezéséhez azokat a szinoptikus evangéliumi textusokat hívják elő, melyekben Krisztus egyes szám harmadik személyben jövőbeli szenvedésére és feltámadására utal (Mt 12,40; 17,9; 17,12; 17,22–23; 20,18–19; 20,28; 26,1–2; Mk 8,31; 9,9; 9,12; 9,31; 10,33–34; 10,45; Lk 9,22; 9,44; Lk 11,30; 18,31–33). Az „Emberfiára” vonatkozó krisztusi kijelentéseknek a másik csoportjába, melyek a Pusztaversciklus szempontjából kiemelt figyelemre tartanak igényt, azok az evangéliumi szövegrészek tartoznak, melyekben Jézus a parúziát, az „Emberfia” eljövételét jövendöli meg (Mt 10,23; 16,27; 24,27; 24,30; 24,37–44; 25,31; Mk 13,26; Lk 9,26; 12,40; 17,24; 17,26–30; 18,8; 21,27). A szenvedésről és a parúziáról szóló jövendölések a szinoptikus hagyományban azon a ponton kapcsolódnak össze, amikor Jézus Kaiás főpap előtt megtöri némaságát: „Jézus hallgatott. A főpap folytatta: »Esküvel kényszerítlek az élő Istenre, mondd meg, te vagy-e a Messiás, az Isten Fia?» »Magad mond-

⁴Adott esetben Jézus kijelentése Dán 7,13–14-et idézi, csakúgy, mint a Jel 14,14. Vermes Géza szerint az evangéliumok Dán 7-re való utalásai adnak eszkatológiai felhangot a Jézus történetét elmondó szövegeknek. (Vermes Géza: „Emberfia”-mondások. In: V. G.: *Jézus hiteles evangéliuma*. Ford. Nagy Mónika Zsuzsanna. Osiris Kiadó, Budapest, 2005, 271.)

tad — felelte Jézus. — De mondom nektek, mostantól látni fogjátok az Emberfiát, amint a Hatalom jobbán ül, és amint majd eljön az ég felhőin.» (Mt 26,63–64; vö. Mk 14,61–62 és Lk 22,67–69) Amellett, hogy Jézus idézett szavai — csakúgy mint több Emberfia-kijelentése — saját szenvedéstörténetét úgy állítják be, mint az ószövetségi, prófétai jövendölések beteljesítését,⁴ a végidő kezdeteként értelmezett passiót és a parúziát szorosan össze is kapcsolják.

Noha a lírai én krisztusi póza a ciklus több részletében egy messianisztikus, az emberiségért szenvedő Megváltó alakját idézi, a versben mégis döntően egy létében és potencialitásában korlátozott szubjektum jelenik meg, más szóval a ciklus alanyának perspektívája alapvetően emberi horizontot rajzol ki, mely az isteni teljességgel és örökkévalósággal szemben a szubjektum léthiányát, a veszteségét és az időbeliséget nyilvánítja ki: „nyugodj bele most már így maradsz / nem tudod átlépni árnyékosdat / egyhelyben topogsz / az idő foglya vagy / lefele építsd rakd a tornyodat”.

Annak ellenére, hogy a ciklus több versében bizonytalan a beszélő és a megszólított kiléte, néhány esetben — egyértelmű tipográfiai eljárással is megerősítve — a versszubjektum az istenkereső ember, a megszólított pedig az Isten: „vándorúton vagyok Feléd / mikor érlek el // vándorúton vagyok magam felé / sosem érem el magam”. Hasonló retorikai szituációt sejtet a ciklusnak az a részlete is, amelyben a megszólaló lírai én közelség-távolság előbbihez hasonló metaforikus jelentésére alapozva a passióba — mintegy a Krisztussal szenvedő valamelyik látor helyére — írja be önmagát. A megszólaló és a megszólított kiléte mindazonáltal pontosan meghatározatlan marad: „itt függök én / ott függsz te / váll a vállnál / szinte testközel // a te keresztvedig / ellátni / mégis / rettentő nehéz”.

A lírai én ilyenfajta szituáltsága azonban az előbbiekkal elentétes biblikus értelmezését engedi meg a címnek. Ha ugyanis az „Emberfiát” ebben az esetben is a versbeszéd alanyának (és nem címzettjének, azaz adott esetben Jézusnak) megjelölésé-ként olvassuk, akkor éppen azok az ószövetségi textusok lépnek be az értelmezés horizontjába, melyekben az „Emberfia” az ember körülírására szolgál. A nyolcadik zsoltár például a Genezis összefüggésében határozza meg az ember létrángját (Zsolt 8,4–9). Más ószövetségi könyvekben (legtöbbször Ezekielnél) az „emberfia” a próféta Isten által elhangzó megszólítása, ezzel érzékeltetve az Isten és az ember közötti áthidalhatatlan különbséget.

⁵Vermes értelmezése szerint az „Emberfia” Jézus nyelvhasználatában nem lehetett messiási cím, az ekként értelmezhető jézusi megnyilatkozások tehát későbbi betoldásnak tekinthetők. Vermesnek ez az állítása többek között szemben áll Bultmann értelmezésével is, aki a parúziára vonatkozó jövendöléseket értelmezi eredeti kijelentéseknek. (Rudolf Bultmann: *Az újszövetség teológiája*. Ford. Koczó Pál. Osiris Kiadó, Budapest, 1998, 40.)

⁶Vermes Géza: „Emberfia”-mondások, i. m. 254–284.

A ciklus értelmezésére tett első kísérlet tehát, mely a cím generálta biblikus interpretációt kísérte meg leginkább csak a lírai én kilétének meghatározatlanságát hozta felszínre. Ez a meghatározatlanság azonban — talán véletlen, de annál inkább találó — párhuzamban van a kifejezés eredeti, arámi jelentésével, pontosabban azzal, ahogy az „Emberfia” bibliai előfordulásait Vermes Géza értelmezi. Vermes ugyanis a görög nyelvű evangéliumokban szereplő hon huiosz tu antropu kifejezést az arámi *bar nas*-szal (*bar 'enas, bar 'enasa, bar nasa*) azonosítja, mely a Jézus korában beszélt galileai dialektusban egyenes beszédben (monológban és párbeszédben) a beszélőre utalt az „én” személyes névmást helyettesítő körülírásként (*circumlocutio*). Az „Emberfia”⁵ tehát a szinoptikus evangéliumokban olyan retorikai alakzat, melyet olyan beszédaktusokban használtak a Kr. u. 1. század arámi nyelvében, amikor a beszélő az általánosítás, vagy egyfajta „titkosítás” révén (szerénységből vagy a beszéd tárgya miatt) saját kilétét kívánta bizonytalanságban hagyni.⁶ Noha Pusztá Sándor ciklusában az „Emberfia” csak a címben fordul elő a ciklus hangjaként azonosítható beszélőnek (vagy beszélőknek) egy-egy versben — ahogy arra később példát is láthatunk — hasonló önkorlátozó szándék tulajdonítható, mint amit Vermes Jézus több „Emberfia”-mondásában is észrevesz. Pusztá művében azonban a lírai én kilétét elbizonytalanító retorikai alakzatoknak bonyolultabb szerepe van az embernek a transzcendencia kihívására adott válaszában, az önértelmezés lehetőségeit is meghatározó válasz ugyanis olyan jelentés- és léthorizonton rajzolódik ki, melyet egyrésztől az evangéliumi szövegek újramondása, másrésztől pedig a jézusi *unio hypostaticának* az emberi létre vetülése határoz meg.

A továbbiakban azt a motívumhálót kívánom kirajzolni, mely a fentebb már hivatkozott szinoptikus szövegekre alapozott teológiai idő- és létszemlélet kontextusában jeleníthető meg, s melyben Isten fiának megjelenése a történelemben az emberi lét időhorizontját és a történelmi időt döntően átformáló eseménnyé válik. Ezáltal Pusztá Sándor versciklusa olyan költői szöveggé lesz olvasható, mely a biblikus utalások révén előhívott szöveg-hagyomány mint teológiai háttér előtt értelmezhetővé váló eszkatologikus időszemlélet és keresztény létértelmezés által szerveződik — töredezettsége s enigmatikussága ellenére is — egy transzcendensre nyitott emberi perspektívában egységes jelentéssé.

Az egymással ellentétes hangnemeket és képeket egy olyan nézőpont fogja egy keretbe, mely az emberi létezés mint a passió, a feltámadás és a parúzia üdvtörténeti eseménye által meghatározott létként teszi szemlélhetővé. Az ember világban-benne-létét ugyanis a létezés immanens és transzcendens távlati strukturálják át sajátos aszimmetrikus viszonyt létrehozva ezáltal

⁷Hans Urs von Balthasar: *A három nap teológiája. Mysterium Paschale.* (Ford. Görföl Tibor.) Osiris Kiadó, Budapest, 2000, 15.

⁸Vö. Gánóczy Sándor: *Valósághermeneutika és bibliaértelmezés.* Hermeneutikai Kutatóközpont, Budapest, 1999, 47–51. (Hermeneutikai Füzetek 20.)

⁹Vö. „A παρουσία (eljövetel, parúzia) szót, amely az »Ember fia« jövetelét fejezi ki, az ókeresztény korban sem értelmezték soha »visszatérésként«, hanem helyesen »megérkezésnek.«” (Rudolf Bultmann: *Az újszövetség teológiája*, i. m. 39.)

tal, melyben a transzcendencia végtelen és örök horizontja nemcsak előfeltételezi, de értelmezi is a véges időbeliség által meghatározott emberi létezését: „egyéni / helyi / kicsi golgotákkal / teli a lét / mindnyájunknak meg kell halnia // hogy eljöhessen a harmadik nap / a föltámadás / szabályos rendes megszokott / szintén egyéni / helyi kis csoda”.

A személyes üdvtörténet középpontjában a kereszt áll, a szenvedő Emberfiával való azonosulás misztikus vágya. Ez azonban egy paradox szituációhoz vezet, mert ha Jézus szenvedése és a halála révén azonosult is az emberiséggel, s ezzel mintegy lehetőséget adott egy fordított irányú azonosulásra is, mely lényegében azt jelenti, hogy a „keresztény ember egzisztenciája Krisztus formájának »visszatükrözése«: Ha egy meghalt mindenkiért, akkor valójában mindenki meghalt (2Kor 5,14)”,⁷ akkor sem vált megszüntethetővé a feltámadás egyedisége és egyetemessége.⁸ Egyetemesség és részlegesség, egyediség és hétköznapiság ellentéte és egymásra vetülése adja a keretét Pusztá ciklusában az ember számára a transzcendencia kihívására adott válaszlehetőségeknek, s ez rajzolja ki az értelmezés kettős és egymást keresztező horizontját.

Az értelmezés transzcendens távlatát egyrészt azok a motívumok írják körül, melyek az üdvtörténet centrumaként értelmezett szenvedéstörténetre utalnak (kereszt, Golgota, stigma, sebzetség, szegek, feltámadás), másrészt azok, amelyek az Emberfia eljövetelének, a parúzia eredeti értelmében vett megérkezésnek⁹ mint a jövőre vonatkozó ígéret beteljesedésének összefüggésében értelmeződnek (várakozás, megérkezés, keresés, megtalálás). Az istenkeresés és istenvárás lírai szituációja — hasonlóan ahhoz, ahogy a fentebbi szenvedéstörténetet újrajró részlet esetében láthattuk — az egyes biblikus utalásokat sajátos módon helyezi új kontextusba a ciklusegész összefüggésében. Az első rész harmadik verse például Jónás próféta történetének átírása. „Jónás jele” a szinoptikus evangéliumokban is olvasható (Mt 12,39–41 és Lk 11,29–32), ott azonban azt Jézus az Emberfia halálára vonatkoztatja, s mintegy a passió összefüggésben allegorizálja az ószövetségi jelenetet, ezáltal téve Jónásnak a hal gyomrában töltött három napját Jézus húsvéti halálának előképévé. Pusztá versében — megváltoztatva az ószövetségi történet végkifejletét — Jónás a meg-nem-érkezés, a bűnbánat elmaradásának „jele”, tehát egyszerre lesz a megváltás és a parúzia antitípusa: „késett az a hajó / te más hajóra szálltál / azóta hiába várnak / Ninivébe”.

Más esetekben viszont éppen az evangéliumi intertextualitás révén válik egy-egy diszparátnak tűnő elem elhelyezhetővé a ciklusban. Ilyenek például a háborúra történő különféle utalások (például: „naponta hat csatát nyertem / hetet vesztettem el”; „mindennap háborúból jövök / mindennap háborúba érkezem”), melyek az Emberfia eljövetelét megelőző időkre vonatkozó apo-

¹⁰„nem volt még áram /
nem volt szögesdrót /
nem volt gáz mérég /
tarkölövés / géppisztoly-
sorozat / maradt a
keresztrefeszítés”, illetve:
„karóba húztak / kerékbe
törték / felnégyeltek / ki-
terítették / fülembe földet
tömtek / számba sarat /
mozdulatlan vagyok /
halott // kezdődhet
a föltámadás”.

kaliptikus evangéliumi utalás révén nyerik el jelentésüket: „Háborúkról fogtok majd hallani, s háborús hírek fognak keringeni. Vigyázzatok, ne kerítsen hatalmába benneteket a félelem, ezeknek be kell következniük, de ez még nem a vég” (Mt 24,6).

Az így kirajzolódó transzcendens horizont oly módon határozza meg a lírai én önértelmezési lehetőségét, hogy az emberi létezésből a bűnösség (árulás), a bűnbánat és a megbocsátás hármását emeli ki. Mert amíg például a negyedik rész második és hatodik versében az emberi történelem a szenvedéstörténet tükrében értelmeződik újra,¹⁰ addig a ciklus más verseiben éppen az előbb említett emberi létmeghatározottságok rendezik át a bibliai textusokat is: „már bodroz az est / hagyd a hálót tollad / szerszámaid a fát / nem hagyom még / várom hogy a tékozló fiú visszatér / Júdás elszórja pénzeit / Péter letörli könnyeit / Magdolna megszártja haját”.

Az isteni létteljességgel szemben önmagát meghatározó szubjektum azonban saját létére csak mint részleges, tökéletlen létezésre reflektálhat, ennek összefüggésében értelmezhetők a lírai én saját létét leértékelő megnyilatkozásai („nem voltál bátor / se hős / Márton kardrántása távol volt tőled / nem felezted köpenyed / magad bugyoláltad / se Péteré magadat védted”), s a hiány és veszteség különféle, időnként paradox kifejezései is („erőt az adott ami nem volt / ami elvitt az hozott közel / naponta hat csatát nyertem / hetet vesztettem el”). Az ellentétek így nemcsak a transzcendens-isteni és az emberi horizontok feszültségéből adódnak — melynek kifejezése megfigyelhető a versbeszéd alanyának szituációját meghatározó időindexek (tél és este), valamint az evangéliumi szenvedéstörténet történeti idejének (tavasz és nappal) ellentétében —, de az emberi létezés vágyott és valóságos létmódjai között is. A megbocsátás parancsával szemben a másik emberhez való viszonyban ezért merülhet fel reális lehetőségként a megbocsátás megtagadása is: „hát csak jöjjetek / veled is veled is veled is / veled is veled is veled is // még teveled is / kezet fogok // de hogy vele is / azt ne kívánd Uram”.

Az önálló alkotásokként is megálló versek tehát az ellentéteknek ebben a bonyolult rendszerében hoznak létre egy olyan cikluskompozíciót, melyben a teremtett emberi lét perspektívája a létértelmezés horizontját meghatározó transzcendencia előterében rajzolódik ki, s mely az emberi létezés végső lehetőségét végül az isteni kegyelem által elérhető egyéni üdvösségben határozza meg: „legyen nagylelkű hozzád az Ég / s kegyelmes / hogy besurranhass a résen / ha csöppnyit kinyílik”.

S noha az egymással mellérendelt viszonyban álló ciklusrészek, és a részeket alkotó versek elrendezése véletlenszerűnek tűnik, a ciklust záró utolsó vers mégis értelmezhető úgy, hogy a mű olvasása során kirajzolódó léthelyzet(ek)ből adódó kérdés(ek)re adja meg a lehetséges keresztény választ, amennyiben

a zárlatban megidézett evangéliumi részlet parafrázisát az Eucharisztia szentírási előképeként értelmezzük: „nem tudom hogyan csinálod / bár mindennap ismeretlenül találkozom / egy fiúval, kinek tarisznyájában / pár halacska van / s némi árpakegyér”.

A ciklusnak van azonban az egyéni időn és üdvösségen túlmutató horizontja is, amely — ugyan szintén a szubjektum nézőpontjából, s annak létére vetítve — az emberiség történelmi idejének végét a végidő beteljesedésében, az Emberfia megérkezésében határozza meg: „hallgatni fog és / csendbe lesz / arca az arcom / és az arcod / egy szót sem szól az Időről / mégis tudni fogjuk / ő a megérkezett”.

Az *Emberfia*-ciklus tehát nemcsak azért lehet Pusztai Sándor kései költészetének legjelentősebb alkotása, mert egy bonyolult cikluskompozícióba foglalva mintegy szintézisét adja a második pályaszakasz költői teljesítményének, hanem azért is, mert szöveg töredezettsége, amellyel, hogy az értelmezői aktivitás maximumát kívánja meg a befogadótól, már eleve az emberi létezés kérdéseire választ kereső nyelv problémáját állítja a középpontba. Mégpedig oly módon, hogy a befogadás során aktivizálódó biblikus hagyomány visszavetül magára a nyelvre is: „tél van / hó az Olajfák hegyén / egyetemes zúzmara kopog / koralltűskéin fönnekadnak szavaim / megváltatlanok / nem érkeznek meg / merre vannak most az angyalok”.

BAÁN TIBOR

Itt és mégse

Tóth Árpád utolsó előtti fényképére

*Habár éppen itt vagyok
Elérhetetlen messze már
Ahol aranyport fúj a nyár
A kikötő minden utcája zafír
Márványtesteken rózsapír
Majd megérkezem egy napon
Sétálok majd egy padra ülve
Merengek hosszan vért köhögve
Látni vélem mi idáig hozott
Kanyargó füstös vicinálisom
Robog felém — hidakon át
(Hidak alatt alkonypatak)
A város átölel és kiátkoz
Rózsa nyílik az udvaron
Majd megérkezem egy napon*